

Recenzja

pracy doktorskiej mgr Marty Nitki

nt. Kultura fizyczna w Żywieckim Okręgu „Sokoła” w latach 1893-1947 (ss.366)

przygotowanej pod kierunkiem dra hab. prof. nadzw. Andrzeja Nowakowskiego

Począwszy od lat dziewięćdziesiątych XX w. zostały zintensyfikowane prace odnoszące się do dziejów Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. Dysertacja doktorska mgr Marty Nitki odnosi się do przedstawienia kultury fizycznej w działalności Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” okręgu żywieckiego w latach 1893-1947. Jest to problem badawczy, który do tej pory w zakresie całościowym nie został opracowany. Po przestudiowaniu pracy przedłożonej do recenzji, mam sugestie wobec tak sformułowanego tematu pracy. Dysertacja doktorska odnosi się do działalności Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” na Żywiecczyźnie nie tylko do kultury fizycznej, lecz także do turystyki, pracy patriotyczno-religijnej, kulturalno-oświatowej, wydawniczej; w tytule pracy powinno być zawarte wyrażenie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”; Okręg Żywiecki Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” istniał tylko w okresie międzywojennym. Zapewne lepszym rozwiązaniem byłby następujący tytuł dysertacji doktorskiej: Dzieje Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Żywcu i Okręgu Żywieckim w latach 1893-1947. W tym wypadku we wstępie należałoby podać w sposób szczegółowy zakres terytorialny dysertacji.

Konstrukcja dysertacji doktorskiej budzi wątpliwości. W dysertacji doktorskiej przyjęty został układ rzeczowy. Każdy z sześciu rozdziałów odnosi się do ram czasowych 1893-1947. Z pozycji recenzenta zasugerowałbym układ chronologiczno-rzeczowy, z podziałem na rozdziały (części pracy) dotyczące okresu do 1918, lata międzywojenne oraz okres lat 1945-1947. Towarzystwo Gimnastyczne (TG) „Sokół” w każdym z wymienionych okresów prowadziło działalność w odmiennych warunkach – w okresie zaborów, w latach Polski niepodległej (1918-1939) oraz w okresie dojścia w Polsce do władzy obozu komunistycznego (1945-1947). Pani mgr Marta Nitka nie wyodrębniła chociażby podrozdziału poświęconego genezie i działalności TG Okręgu Żywieckiego. Brak jest informacji o powołaniu i działalności Dzielnicy Krakowskiej TG „Sokół” (w okresie międzywojennym), współpracy pomiędzy władzami Dzielnicy Krakowskiej a Okręgiem Żywieckim (Okręg Żywiecki wchodził w skład struktur Dzielnicy Krakowskiej). W rozdziałach: III, IV i VI – w tytule rozdziałów jest podany Okręg Żywiecki. W związku z tym materiał zawarty w tych częściach pracy powinien odnosić się do okresu międzywojennego.

Praca składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów, zakończenia, streszczenia, aneksu, bibliografii, wykazu skrótów, spisu rycin, spisu tabel, spisu wykresów, indeksu osobowego oraz indeksu nazw geograficznych.

We wstępie sformułowany został cel pracy, zakres pracy, przedstawione zostały problemy badawcze, stan badań i omówienie wykorzystanych źródeł, ukazana została struktura pracy. W odniesieniu do części punktów wstępu, recenzent pracy odczuwa niedostatek. Jednym z nich jest przedstawienie stanu badań w odniesieniu do podjętego tematu. Doktorantka pisze m. in. *„Opracowań dotyczących <<Sokoła>> w Żywcu i Okręgu Żywieckim jest niewiele, a te, które są mają charakter wycinkowy”* (s.8). Następnie kontynuuje ten problem na s.13-15. Pani mgr M. Nitka wymieniła m. in. prace Jacka Kachela, Artura Kurka, Władysława Loranca (praca magisterska), Andrzeja Nowakowskiego, Jana Snopko, Danuty Stysło, Aleksandra Wiehecia. Ponadto, w dalszej części dysertacji doktorskiej występują publikacje odnoszące się do stanu badań, jak np. T. Caputy (Działalność Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Żywcu w okresie międzywojennym (1919-1939), J. Kachela (Zarys dziejów i likwidacja Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Buczkowicach 1919-1955), D. Stysło (Działalność Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Kętach w latach 1901-1939; T.G. „Sokół” w Żywcu w latach 1918-1939); A. Wiehecia (Narciarstwo sokole na Żywiecczyźnie i w Beskidzie Śląskim do 1939 r. – zarys problemu). Zapewne Pani Doktorantka wszystkie prace zna doskonale. Należałoby, chociażby w dwóch – trzech akapitach dokonać szerszej analizy stanu badań nt. dziejów TG „Sokół” w Żywcu i Okręgu Żywieckim w latach 1893-1947.

We wstępie pracy powinien być jasno określony zakres chronologiczno-terytorialny. Uzasadnienie cezury początkowej (1893 r.) i cezury końcowej (1947 r.) dysertacji, jak również zasięgu terytorialnego. Zasięg terytorialny umieszcza Autorka pracy na s.5-6 oraz s.9-10. Który z nich jest właściwy. W temacie dysertacji doktorskiej występuje Okręg Żywiecki (działał w okresie międzywojennym).

Praca została oparta na dość zasobnej bazie źródłowej w odniesieniu do źródeł pierwotnych (źródła) i źródeł wtórnych (literatura). Autorka dysertacji przeprowadziła badania źródłowe m. in. w Archiwum Akt Nowych, Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie, w oddziałach Archiwum Państwowego w Katowicach, w Bielsku-Białej, Oświęcimiu i Żywcu, w Archiwum Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem, w Centralnym Archiwum Wojskowym w Rembertowie, w Muzeum Miasta Kęty, w Muzeum Miejskim w

Żywcu, w Muzeum Turystyki Górskiej na Markowych Szczawinach, Bibliotece Narodowej im. Ossolińskich w Warszawie. Dokonano kwerendy źródeł drukowanych, m. in. czasopism (32 tytuły); instrukcji, regulaminów, wytycznych, zbiorów przepisów i innych dokumentów (17); urzędowych zbiorów aktów normatywnych (2); sprawozdań (21); wspomnień, relacji (9), relacji ustnych (4). Źródła pierwotne zostały uzupełnione przez literaturę (publikacje i prace nieopublikowane).

Szkoda, że Doktorantka, realizując kwerendę źródeł w Archiwum Narodowym w Krakowie, nie dokonała kwerendy źródeł zawartych w Zespole Akt Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego (z okresu międzywojennego); Aktach Gmin (m. in. w których działalność prowadziły gniazda TG „Sokół”, wchodzące w skład Okręgu Żywieckiego). Ponadto, jak wynika z bibliografii, Autorka dysertacji nie zrealizowała kwerendy wszystkich roczników Przewodnika Gimnastycznego „Sokół” z lat 1924-1939; wszystkich roczników „Przeglądu Sokolego” (wydawanego w Warszawie) z lat 1921-1924. Z Towarzystwem Gimnastycznym „Sokół” Okręgu Żywieckiego graniczyły gniazda Dzielnic Śląskiej TG „Sokół”. Rodzi się pytanie – czy były kontakty gniazd Okręgu Żywieckiego z gniazdami Dzielnic Śląskiej – zapewne tak. W związku z tą kwestią celowa byłaby kwerenda czasopisma „Sokół na Śląsku” (ukazującego się w Katowicach).

Pani mgr M. Nitka na s.8 pisze: *„Towarzystwo Gimnastyczne <<Sokół>> w Żywcu było niechętnie postrzegane przez władze państwowe. Policja austriacka, a następnie władze sanacyjne po 1926 r., próbowały ograniczyć aktywność Towarzystwa, chociażby ze względu na reprezentowane przez nie wartości”*. Znak „równości” pomiędzy austriacką policją (okres zaborów), a rządzącym obozem sanacyjnym w Polsce po 1926 r. jest co najmniej nie stosowny.

Wstęp jest przygotowany dość chaotycznie. Sugeruję aby go uporządkować według następujących punktów: cel pracy, zakres chronologiczno-rzeczowy, stan badań i omówienie wykorzystanych źródeł, metody i problemy badawcze, układ i struktura pracy doktorskiej.

Pierwszy rozdział dysertacji nosi tytuł Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Małopolsce w okresie Autonomii Galicyjskiej, Drugiej Rzeczypospolitej oraz po II wojnie światowej. W trzech podrozdziałach Doktorantka starała się przedstawić cele i założenia ruchu sokolego, struktury organizacyjne Sokolstwa Małopolskiego, genezę i rozwój gniazd sokolich w zachodniej Małopolsce ze szczególnym uwzględnieniem Okręgu Krakowskiego. Tytuł pracy nie odzwierciedla całościowo zawartych w nim treści. Ta uwaga odnosi się

głównie do podrozdziału trzeciego. Rodzi się pytanie – dlaczego Doktorantka uwzględniła gniazda w zachodniej Małopolsce, a nie w całej Małopolsce (jak wynika z tytułu rozdziału). W rozdziale tym obok zawartych w nim treści należało przedstawić rozwój TG „Sokół” w zaborze austriackim (w Małopolsce). Byłby to dobry wstęp do powołania dwóch dzielnic sokolich na początku okresu międzywojennego – Dzielnic Małopolskiej i Dzielnic Krakowskiej.

Rozdział drugi dotyczy „rozwoju statutowego <<Sokoła>> w Żywcu i gniazd w Okręgu Żywieckim oraz etapy ich rozwoju”. Rozdział jest jednym z kluczowych części pracy. Powinny być w nim zawarte informacje, o których recenzent już wcześniej wspomniał. Elementem istotnym tej części pracy byłoby ukazanie – przynajmniej w zarysie – informacji o TG „Sokół” Okręgu Żywieckiego. Czy w świetle dysertacji doktorskiej oraz innych źródeł – możemy jednoznacznie określić kiedy został powołany Okręg Żywiecki TG „Sokół”. Na s.8 dysertacji doktorskiej czytamy: *„Towarzystwo Gimnastyczne <<Sokół>> w Żywcu należało początkowo do I Okręgu Krakowskiego, a następnie, począwszy od 1922 r., do Dzielnic Krakowskiej. Żywiec do 1939 r. był stolicą VI Okręgu tejże Dzielnic, grupując około 20 gniazd, nie tylko miejskich, lecz także – co było ewenementem w ruchu sokolim – również wiejskich”* (brak przypisu). Na s.89 pracy czytamy: *„9 września 1921 r., kiedy prezesem był Zygmunt Dembowski (...), Zarząd przystąpił do podjęcia decyzji o powiększeniu i rozbudowie gmachu <<Sokoła>>. Z inicjatywy prezesa Zygmunta Dembowskiego utworzono VI Okręg Sokoli z siedzibą w Żywcu, który pod patronatem prezesa Zygmunta Dembowskiego rozpoczął swe prace organizacyjne”*. Na s.309 dysertacji doktorskiej czytamy: *„Towarzystwo Gimnastyczne <<Sokół>> w Żywcu należało początkowo do I Okręgu Krakowskiego, a następnie, począwszy od 1922 r., do Dzielnic Krakowskiej, a Żywiec do 1939 r. był stolicą VI Okręgu tejże Dzielnic, jak już wspomniano, grupując około 20 gniazd, nie tylko miejskich, lecz także – co było ewenementem w ruchu sokolim – również wiejskich”* (brak przypisu). Warto w tym miejscu skorzystać z materiałów źródłowych. Na łamach „Przeglądu Sokolego” w numerze 10-11 z 1921 r. (s.21), znajdujemy informacje, iż w dniu 8 grudnia 1921 r. ma zebrać się Rada Dzielnic Krakowskiej w Tarnowie. Zamierzony był podział Okręgu Krakowskiego i wyłonienie okręgów: Jasło, Kraków, Nowy Sącz, Rzeszów, Tarnów, Zagłębie, Żywiec. W kolejnym numerze „Przeglądu Sokolego” – 12 z 1921 r., ukazała się informacja o odbyciu Rady Dzielnic Krakowskiej w dniu 8 grudnia 1921 r. i obecność przedstawiciela Okręgu Żywieckiego. Na łamach „Przeglądu Sokolego” (1921-1924) ukazały się m. in. informacje o tworzeniu i organizacji Dzielnic TG „Sokół” (ze Związku Polskich

Gimnastycznych Towarzystw Sokolich w Austrii), o wydzieleniu (w 1923 r.) części gniazd z Dzielnicy Krakowskiej i utworzenie Okręgu Cieszyńskiego „Sokoła”, z przyłączeniem do Dzielnicy Śląskiej.

Zapewne niefortunne jest stwierdzenie, na s. 50, *„W dalszej części rozdziału zostaną przedstawione losy niektórych gniazd sokolich, wchodzących w okresie międzywojennym w skład VI Okręgu Żywieckiego w Dzielnicy Krakowskiej. Prezentacja obejmuje większe i bardziej aktywne ośrodki <<Sokoła>>, a zwłaszcza te, których działalność jest wystarczająco udokumentowana w dostępnych źródłach i literaturze”*. Warto zaznaczyć, iż dzieje gniazd sokolich przedstawione zostały rzetelnie, szczególnie do okresu zakończenia I wojny światowej. W odniesieniu do przedstawienia rozwoju gniazd sokolich (w podrozdziale I i IV) nie występują sztywne ramy czasowe, z tą różnicą, iż w podrozdziale IV rzecz dotyczy okresu po 1945 r. W związku z tym faktem, należy zadać pytanie – po co Pani Doktorantka wybiega w okres lat II połowy XX w. Interesujące informacje zawarte zostały w III podrozdziale, traktującym o strukturze liczebnej i społecznej członków TG „Sokół” w Żywcu. Szkoda, że ten podrozdział nie odnosi się do gniazd „Sokoła” Okręgu Żywiec.

Dość dobrze został przygotowany rozdział trzeci, traktujący o działalności TG „Sokół” w Żywcu i Okręgu Żywieckim na polu kultury fizycznej i turystyki. W ewentualnej przyszłej publikacji dysertacji może warto byłoby materiał odnoszący się do turystyki przedstawić w jednym podrozdziale. Dopełnienie tego rozdziału stanowią podrozdziały przedstawiające udział TG „Sokół” w zlotach oraz w innych imprezach i udział sokołstwa żywieckiego w wychowaniu fizycznym dzieci i młodzieży.

W kolejnym rozdziale przedstawiono pozasportową działalność „Sokoła” w Okręgu Żywieckim. Rozdział interesujący i ciekawy. W poszczególnych podrozdziałach zawarto działalność patriotyczno-religijną, kulturalno-oświatową, opiekuńczo-wychowawczą oraz opiekę sokołstwa nad skautingiem i wydawnictwa sokole na Żywiecczyźnie.

Przeciętnie należy ocenić treść rozdziału piątego. Pewne jego fragmenty budzą wątpliwości. Trzy strony (s.243-246) Autorka poświęciła na relacje „Sokoła” z ludnością żydowską. We fragmencie tego materiału czytamy: *„W Żywcu widoczny był wpływ partii endeckiej, która bojkutowała handel żydowski i podżegała do zamieszek antysemickich. Nie zachowały się dane świadczące o stosunkach między żywieckimi <<sokołami>> a Żydami. Brak również podobnych danych z innych gniazd sokolich na Żywiecczyźnie”*. Podrozdział przedstawiający działalność organizacji Beskidenverein wobec żywołu polskiego (s.251-

263) byłby świetnym materiałem do pracy na temat turystyki, choć w nim można znaleźć następujące sformułowanie związane z działalnością „Sokoła”: *„Stosunki między żywieckim <<Sokołem>>, a Beskidenverein były poprawne, a nawet niezłe. Członkowie <<Sokoła>> uczestniczyli w zawodach narciarskich organizowanych przez BV, a z kolei członkowie BV brali udział w zawodach sokolich”* (brak przypisu). W odniesieniu do I podrozdziału Doktorantka pomija kwestie okresu po I wojnie światowej. Należy zadać kolejne pytanie – **jakie oblicze ideowo-polityczne posiadało TG „Sokół” Okręgu Żywiec?** Może (w tym miejscu) warto zapoznać się z publikacją M. Ponczka, T. Drozdek-Małołepszej, E. Małołepszego, *Działalność narodowa i społeczno-polityczna Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w latach 1867–1997 (zarys problematyki)*, „Prace Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie Kultura Fizyczna”, 2000 z. III, s.9-20.

Rozdział ostatni, odnoszący się do działań paramilitarnych członków „Sokoła” w Okręgu Żywieckim jest przygotowany poprawnie. Najslabszą jego częścią jest podrozdział IV, przedstawiający przysposobienie wojskowe i współpracę z instancjami Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego w okresie międzywojennym. Nie można przygotować dobrze podrozdziału przy braku materiałów źródłowych, m. in. dotyczących działalności: Wojewódzkiego Komitetu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego (Kraków), Powiatowych Komitetów Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego (w powiatach, w których znajdowały się gniazda TG „Sokół” Okręgu Żywiec), Gminnych Komitetów Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego).

W zakończeniu Autorka starała się dokonać podsumowania pracy, podjęła także próbę oceny przedstawionego zagadnienia. W sposób syntetyczny usiłowała przedstawić dzieje Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Żywcu i Okręgu Żywieckim w latach 1893-1947. W tej części pracy występują fragmenty, do których wcześniej recenzent odniósł się krytycznie.

Praca jest dostatecznie wyposażona w przypisy. Mimo to, są fragmenty dysertacji doktorskiej, które nie są w stopniu wystarczającym udokumentowane w postaci odsyłaczy, m. in. (ss.28, 35, 38-39, 41, 43-44, 51-52, 54, 71, 121, 127, 154, 220, 224, 236, 252, 266-267, 292, 301). Duża część przypisów w pracy to przypisy źródłowe rozszerzone, które nie tylko obejmują źródło, ale także rozwinięcie prezentowanych poglądów. Ten element należy uznać za pozytywny. W przygotowaniu przypisów występują błędy, np. w cytowaniu wielu prac

tego samego Autora (C. Michalski), s.20 (przypis 32), s.23 (przypis 36 – dzieło cytowane), s.24 (przypis 38), s.227 (przypis 501), nie możemy realizować przypisu w zakresie dzieła cytowanego; przykład innego Autora (A. Wiecheć), s.14 (przypis 18), s.69 (przypis 120), s.72 (przypis 124), s.76 (przypis 127), s. 131 (przypis 255), s.132 (przypis 256), s.150 (przypis 314), s.151 (przypis 316), s.152 (przypisy 320 – dzieło cytowane, 321 – dzieło cytowane). Nasuwa się pytanie - jakie prace Pana dra A. Wiehecia cytujemy w przypisie 320 i 321? Kolejne błędy w cytowaniu prac Pana prof. dra hab. Andrzeja Nowakowskiego, s.45 (przypis 73). Nie do przyjęcia – w zakresie przypisów – jest stosowanie tytułów czasopism w zakresie skrótów. Dodatkowo, ten sam tytuł czasopisma wydawany był w różnych miejscach i w różnych latach, np. „Wieniec i Pszczółka” czy „Przegląd Sokoli” Te kwestie należy bezwzględnie poddać korekcie.

Elementem korzystnym (pozytywnym) jest zamieszczenie w tekście pracy tabel i wykresów. W dysertacji doktorskiej zamieszczono 23 tabele i 2 wykresy. Tabele sprawiają, iż praca jest nie tylko przejrzysta, lecz na ich podstawie, łatwiej formułować wnioski i oceny. Z przykrością stwierdzam, iż Pani mgr M. Nitka tej możliwości nie wykorzystała w pełnym zakresie, np. na s.21-22, Doktorantka pisze: „Działalność galicyjskich towarzystw sokolich w zakresie kultury fizycznej w drugiej połowie lat osiemdziesiątych XX w. była wysoka, co przybliża poniższa tabela (tab. nr 2). Materiał zawarty w tabeli należy poddać analizie, natomiast tabela może wspomóc analizę i dać szerszy obraz. Błędy te powtarzają się w całej pracy doktorskiej, m. in. s.91-96 (tab. nr 6, 7, 8); s.113 (tab. nr 10); s.125-131 (tab. nr 11, 12, 13, 15); s.150 (tab. nr 18); s.187 (tab. nr 20); s.203 (tab. nr 21), s.209 (tab. nr 22). Kolejna kwestia w odniesieniu do źródła (źródeł), do materiału zawartego w tabelach – należy zachować jednolity zapis źródła.

Bibliografia została przygotowana poprawnie, z podziałem na źródła i literaturę. W zakresie źródeł pierwotnych w pracy doktorskiej znajdują się źródła archiwalne, źródła drukowane, relacje oraz źródła internetowe. Literatura zawiera opracowania zwarte, prace nieopublikowane, rozdziały w monografiach oraz artykuły. Szkoda, że Autorka przy rozdziałach w monografii oraz artykułach w czasopismach nie podała zakresu stron. Należy wyeliminować stosowanie skrótów czasopism przy sporządzaniu literatury (bibliografii). Przy pozycji 76 (artykuły), J. Rodziewicz-Gruhn i E. Małolepszy nie są redaktorami pracy zbiorowej. W części literatura, artykuły (poz. 9, 78, 106) zostały zawarte w tym samym czasopiśmie naukowym, zapisy bibliograficzne są różne.

Do dysertacji dołączony został m. in. aneks, wykaz skrótów, indeks osobowy oraz indeks nazw geograficznych. Części te podnoszą wartość dysertacji doktorskiej. Przy ewentualnej publikacji pracy, należy zrezygnować z aneksu nr 1, który nie jest związany z pracą. Ponadto, tą część dysertacji (aneksu) należałoby rozszerzyć. Zapewne z wyborem źródeł, Autorka nie powinna mieć kłopotów. Do aneksu powinien być dołączony spis aneksów.

Autorka dysertacji nie ustrzegła się błędów i potknięć:

s.5, Wśród dziedzin kultury fizycznej wymienione są następujące: wychowanie fizyczne, sport, rekreacja fizyczna, rehabilitacja ruchowa i turystyka. Czy turystyka jest dziedziną (forma uczestnictwa) kultury fizycznej?;

s.6, Autorka pisze, „*Mimo trudnych i niekorzystnych warunków, głównie w zaborze rosyjskim, w którym <<Sokół>> mógł legalnie działać jedynie w latach 1905-1907*”. TG „Sokół” mogło w Królestwie Polskim działać legalnie jedynie do września 1906 r.;

s.22, czytamy: „*Wiele dyscyplin sportowych uprawiano w <<Sokole>> krakowskim. Oprócz szermierki i strzelania w 1891 r. został utworzony oddział wioślarski. W grudniu 1892 r. otwarto szkołę jazdy konnej. Władze <<Sokoła>> godziły się na tworzenie nowych sekcji sportowych w łonie organizacji, jednakże najchętniej akceptowały sporty wyczynowe*”. Należy zadać pytanie. Czy w okresie schyłku XIX w. władze TG „Sokół” realizowały (akceptowały) sport wyczynowy?;

s.22 i 23, powtórzenie – odnośnie utworzenia oddziału wioślarskiego w „Sokole”;

s.25, znajdują się informacje o zjazdach Związku Polskich Gimnastycznych Towarzystw Sokolich w Austrii, Autorka pisze, „Zjazdy w 1893 i 1894 r. miały miejsce we Lwowie, kolejne natomiast odbywały się zamiennie, raz we wschodniej, raz w zachodniej części ówczesnej Galicji”. Jaką część uważamy za wschodnią, a jaką za zachodnią część Galicji;

s.44, czytamy: „W latach 1931-1933 w całej Polsce, jak również w Dzielnicy Krakowskiej, nastąpił zauważalny kryzys ruchu sokolego, spowodowany nie tylko ogólnym kryzysem gospodarczym, lecz również restrykcyjną polityką ówczesnych władz wobec <<Sokoła>>” (brak przypisu). Prosiłbym o wyjaśnienie problemu „**restrykcyjnej polityki ówczesnych władz wobec <<Sokoła>>**”;

s.53-55, przypisy (86,87,88), Autorka wykorzystując źródła datujące się na lata 1908-1909 omawia fakty w oparciu o te źródła na s.54 i 55 w okresie międzywojennym;

s.62, proszę o wyjaśnienie sformułowania: „czysty majątek gniazda”;

s.63, proszę o wyjaśnienie następującego zdania: „Należy zaznaczyć, że w wyniku przeniesienia siedziby redakcji Przewodnika Gimnastycznego <<Sokół>>, zachowało się znacznie mniej informacji odnośnie działalności <<Sokoła>> w Kętach w okresie międzywojennym”;

s.70, Jakie reorganizacje administracyjne nastąpiły w Suchej (w wolnej Polsce);

s.72, Doktorantka wymienia m. in. „stowarzyszenia o charakterze sportowym”, Kolejowe Przysposobienie Wojskowe „Strzelec” i Związek Młodej Wsi – czy to są prawidłowe nazwy?;

s.84, 86, Powtórzenie tego samego zdania: „Żona jednego z członków żywieckiego <<Sokoła>>”; .

s.52, 53 i 127, Występuje powtórzenie dotyczące zasobów finansowych gniazda w Andrychowie, z wątpliwością następującą: Czy fundusz TG „Sokół” w Andrychowie wynosił 9987 k. (korona) w 1910 r. czy w 1912 r.?

s.148, akapit dotyczący zawodów lekkoatletycznych. Zapewne, w dużej mierze nie były one „rozgrywane w gniazdach sokolich na Żywiecczyźnie”, tylko członkowie „Sokoła” z gniazd Okręgu Żywiec, brali w nich udział (np. w Świętach Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego);

s.154, Igrzyska Zimowe odbyły się w Chamonix;

s.155, O jakim Polskim Związku Strzeleckim Pani Doktorantka pisze?;

s.76 i 227, powtórzenie tekstu, dotyczącego gniazd wiejskich Okręgu Żywiec;

s.225 i 228, o której osobie pisze Autorka, czy o A. Warberze z Zabłocia, czy o A. Ferberze z Zabłocia;

s.241, Może chodzi o „Mały rocznik statystyczny”, nie z 1938 r. tylko 1939 r.

Rozprawa doktorska odpowiada wymaganym kryterium pod względem językowym. Mimo wielu uwag i krytycznych spostrzeżeń przedstawionych przez recenzenta, praca spełnia

wymogi dysertacji doktorskiej. Autorka wykazała się dobrą znajomością tematyki, umiejętnością samodzielnego prowadzenia badań oraz prezentacji wyników. Należy podkreślić znaczący wysiłek badawczy Doktorantki. Wobec powyższych – wnioskuję do Rady Zamiejscowego Wydziału Kultury Fizycznej w Gorzowie Wlkp. Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu o dopuszczenie Pani mgr Marty Nitki do dalszych etapów postępowania w przewodzie doktorskim. Recenzowana praca jest wkładem do stanu wiedzy w zakresie historiografii Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” oraz historiografii kultury fizycznej i turystyki w Polsce w XIX i XX w. W ewentualnej publikacji dysertacji doktorskiej należy bardzo poważnie potraktować wszystkie sugestie i uwagi recenzenta.

Kłomnice, dn. 30 sierpień 2017 r.

dr hab. prof. AJD Eligiusz Małolepszy